

WASHINGTON IRVING

VIATA LUI MAHOMED

Traducere de Oana POPESCU-HRITCU

Ediție, studiu introductiv și tabele cronologice
de Dumitru DOROBĂȚ

INSTITUTUL EUROPEAN

Cuprins

Mahomed și islamismul. De la Sir John Mandeville la Goethe, Carlyle și Washington Irving	5
Mahomed și mahomedanismul (cronologie)	25
Washington Irving (tabel cronologic)	31
Prefața autorului	35
Capitolul I	
Note preliminare despre Arabia și despre poporul arab ...	37
Capitolul II	
Originea și nașterea lui Mahomed. Pruncia și copilăria ...	49
Capitolul III	
Tradiții legate de Mecca și de Caaba	54
Capitolul IV	
Prima călătorie a lui Mahomed cu caravana spre Siria	58
Capitolul V	
Îndeletnicirile comerciale ale lui Mahomed. Căsătoria sa cu Cadigja	64
Capitolul VI	
Comportamentul lui Mahomed după căsătorie. Devine preocupat de reforma religioasă. Obișnuința lui de a se retrage în singurătate. Revelația din peșteră. Anunțarea sa ca profet	68

Capitolul VII

Mahomed își face cunoscute doctrinele în secret și cu multă dificultate. Are alte revelații și primește noi porunci. Le dezvăluie neamurilor sale. Reacția acestora. Devoțiunea înflăcărată a lui Ali. Prevestiri creștine de rău augur 75

Capitolul VIII

Principii ale credinței mahomedane 81

Capitolul IX

Doctrințele lui Mahomed sînt luate în derîdere. I se pretind miracole. Atitudinea lui Abu Tâlib. Violența koreișilor. Rukeia, fiica lui Mahomed, unchiul ei Othmân și cîțiva discipoli se refugiază în Abisinia. Mahomed în casa lui Orkham. Dușmănia lui Abu Jahl; pedepsirea lui 90

Capitolul X

Omar Ibn El-Khattâb, nepotul lui Abu Jahl, pune la cale răzbunarea unchiului prin uciderea lui Mahomed. Incredibila sa convertire la credință. Mahomed se refugiază în castelul lui Abu Tâlib. Abu Sofiân, conducătorul taberei rivale a koreișilor, îi persecută pe Mahomed și pe discipolii săi. Obține un decret care interzice orice contact cu aceștia. Mahomed părăsește ascunzătoarea și face convertiri pe tot parcursul lunii pelerinajului. Legenda convertirii lui Habib cel Înțelept 97

Capitolul XI

Misterioasa distrugere a decretului care interzice comunicarea între koreiși și hâșimiți. Lui Mahomed i se permite să se întoarcă la Mecca. Moartea lui Abu Tâlib și a Cadigjei. Logodna lui Mahomed cu Aișa. Căsătoria sa cu Sawda. Koreișii reîncep persecuțiile. Mahomed caută refugiu în Tâif. Expulzarea sa de acolo. Este vizitat de spirite în deșertul Naklah 105

Capitolul XII

Călătoria nocturnă întreprinsă de Mahomed de la Mecca la Ierusalim și de acolo în cel de-al șaptelea cer 113

Capitolul XIII

Mahomed face convertiri în rîndul pelerinilor din Medina. Hotărîrea de a se refugia acolo. Se completează asupra lui. Evadarea sa miraculoasă. Hegira sau fuga sa. Primirea care i se face în Medina 124

Capitolul XIV

Musulmani în Medina: mohadjerini și ansarieni. Grupul lui Abdallâh Ibn Obba și Ipocriții. Mahomed ridică o moschee, predică și face convertiri în rîndul creștinilor. Evreii se arată neîncrezători. Înțelegerea dintre fugari și aliați 134

Capitolul XV

Căsătoria lui Mahomed cu Aișa și a fiicei sale, Fâtîme, cu Ali. Pregătirile de căsătorie 140

Capitolul XVI

Sabia este declarată instrument al credinței. Prima incursiune împotriva koreișilor. Atacarea unei caravane 143

Capitolul XVII

Lupta de la Bedr 148

Capitolul XVIII

Moartea lui Rukeiia, fiica Profetului. Întoarcerea fiicei sale Zeinab. Îndeplinirea blestemului aruncat de Profet asupra lui Abu Lahab și a familiei acestuia. Mînia turbată a Hendei, soția lui Abu Sofîân. Solia koreișilor. Regele Abissiniei 156

Capitolul XIX

Mahomed își întărește puterea. Resentimentele lui față de evrei. Insulta adusă unei fete arabe de către tribul evreu Kainoka. Izbucnirea unui conflict. Evreii kainoka se refugiază în castelul lor. Înfrîngerea și pedepsirea acestora prin confiscarea bunurilor și alungarea lor din cetate. Căsătoria lui Othmân cu fiica Profetului, Omm Kolthum, și a lui Mahomed cu Hafsa 161

Capitolul XX

Henda îi incită pe Abu Sofîân și pe koreiși la răzbunarea rudelor ei ucise la Bedr. Koreișii pornesc la luptă urmați de Henda

Capitolul XXXV

Abu Bekr conduce pelerinajul anual spre Mecca. Misiunea încredințată lui Ali de a anunța o nouă revelație 251

Capitolul XXXVI

Mahomed își trimite căpitanii în expediții îndepărtate. Numește guvernatorul Arabiei Fericite. Îl trimite pe Ali să suprimă o revoltă în acea provincie. Moartea lui Ibrahim, unicul fiu al lui Mahomed. Comportarea sa la înmormântare. Agravarea bolii Profetului. Ultimul său pelerinaj la Mecca, comportamentul și predicile ținute pe durata acestuia 253

Capitolul XXXVII

Despre cei doi falși profeți, Al Aswad și Mosed'lma 260

Capitolul XXXVIII

Se pregătește o armată împotriva Siriei. Comanda încredințată lui Osama. Profetul adresează luptătorilor ultimele cuvinte. O ultimă criză. Predicile ținute în moschee. Moartea sa și împrejurările în care aceasta au loc. 263

Capitolul XXXIX

Persoana și caracterul lui Mahomed, precum și speculații privind cariera sa profetică 273

Despre credința islamică (Anexă) 285

CAPITOLUL I

Note preliminare despre Arabia și despre poporul arab

De-a lungul veacurilor, începînd cu primele atestări scrise ale istoriei și pînă în secolul al șaptelea al erei creștine, acea imensă peninsulă – situată între Marea Roșie, Eufrat, Golful Persic și Oceanul Indian, cunoscută sub denumirea de Arabia – a rămas neschimbată și aproape neafectată de evenimentele care au zguduit restul Asiei și au cutremurat din temelii Europa și Africa. S-au ridicat și s-au prăbușit regate și imperii, s-au stins dinastii străvechi, s-au modificat hotarele și numele țărilor, iar locuitorii lor au fost exterminați sau duși în captivitate, Arabia însă – în ciuda faptului că regiunile de frontieră au suferit unele vicisitudini – și-a păstrat în adîncul deșertului ei caracterul primitiv și independența, iar triburile nomade nu au căzut nicio dată pradă robiei.

Arabii consideră că începuturile tradiției țării lor se pierd în negura timpurilor. Se spune că, imediat după Potop, ea a fost populată de urmașii lui Șem, fiul lui Noe, care, treptat, s-au constituit în cîteva triburi, cele mai cunoscute fiind acelea ale Adiților și Thamudiților. Se presupune că toate aceste triburi primitive au fost măturate de pe fața pămîntului ca pedeapsă a nelegiuirilor lor, sau au dispărut ca urmare a modificărilor rasiale ulterioare, astfel încît singurele mărturii existente sînt unele tradiții răzlețe și câteva pasaje în *Coran*. În istoria orientală se fac uneori referiri la „vechii arabi primitivi” sau la „triburile pierdute”.

Populația majoritară a insulei ar descinde, potrivit aceluiași surse, din Kathan sau Joctan, un presupus urmaș al lui Șem.

la a patra generație. Urmașii acestuia s-au răspândit în sudul peninsulei și pe coasta Mării Roșii. Iarab, unul dintre fiii săi, a întemeiat regatul Yemenului, iar teritoriul arab i-a împrumutat numele; de aici derivă numele poporului arab și al țării. Iurham, un alt fiu, a fondat regatul Higiâs pe care descendenții săi l-au stăpînit timp de generații. Acești oameni i-au primit cu prietenie pe Agar și pe fiul ei Ismael ce fuseseră izgoniți din țara lor de către venerabilul Avraam. Mai târziu Ismael s-a însurat cu fiica lui Modâd, un prinț domnitor descendent al lui Iurham, și astfel alăturarea dintre o străină și un evreu a stat la originea poporului arab. Acest altoi s-a dovedit viguros. Soția lui Ismael a născut doisprezece fii care au dobîndit conducerea țării; numeroșii lor urmași, împărțiți în douăsprezece triburi, s-au extins invadînd și asimilînd neamul originar al lui Joctan.

Aceasta este relatarea făcută de arabii insulari despre propria lor origine;¹ și scriitorii creștini o citează ca reprezentînd împlinirea legămîntului dintre Dumnezeu și Avraam, așa cum stă scris la Sfînta Scriptură. „Și Avraam i s-a adresat lui Dumnezeu: «Rogu-te, măcar Ismael să trăiască înaintea ta!». Și Domnul i-a răspuns: «Iată, te-am ascultat și pentru Ismael și iată îl voi binecuvînta, îl voi crește și-l voi înmulți foarte, foarte tare; doisprezece prinți se vor naște din el și voi face din el popor mare.»“ (Facerea, XVII, 18, 20).

Acești doisprezece prinți și triburile lor sînt pomeniți din nou în Biblie (Facerea, XXV, 18) ca ocupînd ținutul „cuprins

¹ În afară de arabi, care aparțineau rasei semite, existau și alți locuitori ai peninsulei, numiți cușiți, descendenții lui Cuș, fiul lui Ham. Ei populau malurile Eufratului și ale Golfului Persic. În Scriptură, numele lui Cuș este atribuit tuturor arabilor, precum și țării lor. Probabil că arabii acestui neam sînt cei care în zilele noastre cutreieră regiunile pustii ale vechii Asirii și în ultima vreme se ocupă de scoaterea la lumină a ruinelor îngropate ale cetății Ninive. Ei sînt identificați cîteodată cu arabo-sirienii. Lucrarea de față face referire doar la arabii din peninsulă, adică din Arabia propriu-zisă.

între Havila și Sur care se întinde în fața Egiptului, pe drumul ce duce spre Asiria“; e o regiune identificată de geografia sfinți cu o parte din Arabia. Descrierea acestor prinți coincide cu aceea a arabilor de astăzi. Despre unii se spune că ar fi avut orașe și castele, despre alții că ar fi locuit în corturi, sau ar fi avut sate în sălbăticie. Nebaiot și Cedar, primii doi născuți ai lui Ismael, sînt cei mai cunoscuți dintre prinți pentru bogăția turmelor și a cirezilor și pentru lina fină a oilor lor. Din Nebaiot descind nebataii care au ocupat Arabia stîncoasă; iar numele lui Chedar este atribuit, pe alocuri, în Sfînta Scriptură neamului arab în întregime. „Vai mie“, spune Psalmistul, „care stau în Mesech și locuiesc în corturile lui Chedar.” Arabii par să fi fost strămoșii arabilor nomazi – acei hoinari liberi ai deșertului. Profetul Ieremia îi caracterizează astfel: „Poporul cel bogat care locuiește fără de griji, care nu cunoaște nici piedici, nici opreliști, și care trăiește în izolare.“

Încă din cele mai vechi timpuri s-a făcut o distincție clară între arabii care „dețineau orașe și castele“ și cei care „locuiau în corturi.“ În ceea ce-i privește pe cei dinții, unii ocupau oaze fertile sau văi, presărate ici și colo printre munți unde aceste orașe și castele erau înconjurată de vii și livezi, pîlcuri de palmieri, cîmpuri cu grîne și pășuni fertile. Aveau obiceiuri bine stabilite, dedicîndu-se cultivării pămîntului și creșterii vitelor.

Alții se ocupau de comerț, deținînd porturi și orașe de-a lungul Mării Roșii, a țărmurilor de sud ale peninsulei și a Golfului Persic, practicînd comerț cu alte țări prin intermediul corăbiilor și al caravelor. Astfel era, cu deosebire, populația Yemenului sau a Arabiei Fericite, tărîmul mirodeniilor, al parfumurilor și tămîii, Sabeca profeților și Saba Sfîntelor Scripturi. Ei erau printre cei mai activi navigatori neguțători din mările de la răsărit. Corăbiile lor aduceau în țară smirna și rășinile arome de pe coasta vecină a Berberei, precum și aurul, mirodeniile și alte mărfuri rare din India și Africa tropicală. Acestea, împreună cu produsele autohtone, erau transportate de-a lungul

deșerturilor în caravane spre statele semi-arabe Ammon, Moab și Edom sau Idumea, spre porturile feniciene de la Mediterana și de acolo, mai departe, în Occident.

Cămila a fost denumită corabia deșertului, iar caravana flota lui. Caravanele din Yemen erau de obicei echipate, păzite și conduse de arabii nomazi, locuitorii corturilor, care, din acest motiv, pot fi numiți navigatorii deșertului. Ei furnizau nenumărate cămile necesare transportului de mărfuri și contribuiau la cheltuielile drumului cu lîna fină a numeroaselor lor turme. Scrierile profeților subliniază importanța, la acea vreme, a acestui lanț autohton de comerț care unea țările bogate din sud, India, Etiopia și Arabia Fericită, cu vechea Sirie.

Ezekiel exclamă în lamentațiile lui către Tyre: „Arabia și toți prinții Chedarului erau negustorii tăi și-ți aduceau miei, berbeci și capre. Negustorii din Seba făceau comerț cu tine, îți plăteau mărfurile în aur și pietre scumpe. Haranul, Cannehl și Edenul,² negustorii din Seba, Asiria și Chilmad făceau negoț cu tine.“ Și Isaia adresîndu-se Ierusalimului, spunea: „Mulțimea de cămile, dromaderii din Midian și Ephah te vor copleși; vor veni cu toții din Seba și vor aduce aur și tămîie. Toate turmele Chedarului se vor strînge aici.“ (Isaia, IX, 6, 7).

Cu toate acestea, arabii agricultori și neguțători, acei locuitori ai orașelor, n-au fost niciodată considerați reprezentanții autentici ai neamului. Ocupațiile lor, așezate și pașnice, le-au domolit caracterul, iar contactul cu străinii le-a modificat trăsăturile de grup. De asemenea, Yemenul – mai accesibil decît alte zone ale Arabiei și oferind mai multe tentații cotorpitorilor – fusese în nenumărate rînduri invadat și cucerit.

Caracterul național și-a conservat forța și prospețimea sa originală în rîndul celeilalte categorii a arabilor – corsarii deșertului sau „locuitorii corturilor“ – cu mult mai numeroasă decît prima. Avînd deprinderi nomade, ocupații pastorale și fiind

² Haran, Canneh și Eden – porturi la Oceanul Indian.

familiarizați, prin experiență și tradiție, cu toate resursele ascunse ale deșertului, ei duceau o viață rătăcitoare, călătorind din loc în loc în căutarea acelor oaze și izvoare rămase încă de pe vremea patriarhilor; făceau popas acolo unde puteau beneficia de umbra curmalilor, de apă și de nutreț pentru cirezi, turme și cămile și își schimbau locul atunci când proviziile se epuizau.

Acești arabi nomazi erau împărțiți și răsîmpărțiți în nenumărate și neînsemnate triburi și familii, fiecare condusă de un Șeic sau Emir – reprezentantul patriarhului de altădată – și a cărui lance înfiptă în fața cortului era însemnul ordinului caracteristic. Cu toate acestea, funcția respectivă, deși transmisă din generație în generație, nu era strict ereditară, ci depindea de bunul plac al taberei. Un șeic putea fi detronat și altul, dintr-o altă descendență, ales în locul său. Puterea lui era, de asemenea, limitată și depindea de meritul personal și de încrederea care i se acorda. Acesta avea îndatorirea să ducă negocieri de pace și război, să apere tabăra de dușmani, să aleagă locul de popas și să-i primească și să-i întrețină pe străini. Totuși, aceste privilegii și altele similare erau supuse opiniilor și deciziilor confrăților.³

Oricît de numeroase și riguroase erau diviziunile unui trib, legăturile de rudenie erau binecunoscute tuturor celor care apar-

³ Vara, arabii nomazi rămîn rareori mai mult de trei, patru zile în același loc, spune Burckhardt. De îndată ce vitele lor au consumat iarba din jurul unei surse de apă, tribul pornește în căutare de noi pășuni. Taberele variază în funcție de numărul corturilor – între șase și opt sute; cînd sînt mai puține, sînt dispuse în cerc, dacă sînt mai multe sînt așezate în linie dreptă, sau pe un singur rînd, mai ales de-a lungul pîrîurilor, cîteodată cu alte trei sau patru în spatele lor. Iarna, cînd iarba și nutrețul se găsesc din belșug, întregul trib se împrășteie pe toată cîmpia în grupuri de cîte trei sau patru corturi, la o distanță de o jumătate de oră unele de altele. Cortul șeicului se află întotdeauna pe direcția dinspre care ar putea veni dușmani sau oaspeți. Însărcinarea principală a șeicului este să-i înfrunte pe cei dinții și să-i